

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 430/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Zuzanou Jankoviechovou, advokátkou, M. R. Štefánika 157/45, Považská Bystrica, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 58/2023 z 28. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. decembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 58/2023 z 28. septembra 2023 (ďalej len „namietané uznesenie“). Sťažovateľ tiež ústavný súd žiada o zrušenie označeného rozhodnutia a vrátenie veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 5 000 eur a tiež náhrady trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 12T/12/2022 z 5. septembra 2022 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3To/103/2022 z 12. januára 2023 (ďalej len „druhostupňové rozhodnutie“) uznaný vinným zo spáchania zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby. Uplatnené dovolanie sťažovateľa najvyšší súd namietaným uznesením podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

II. Argumentácia sťažovateľa

3. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ argumentuje, že podľa jeho právneho názoru rozhodnutím konajúcich súdov a tiež v konaní, ktoré im predchádzalo, došlo k porušeniu ustanovení § 208 ods. 1 písm. a) a ods. 3 písm. d) Trestného zákona a tiež ustanovenia § 319 Trestného poriadku, keďže podľa neho v rámci preskúmania obžaloby mal okresný súd podľa § 241 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku trestné stíhanie proti jeho osobe zastaviť alebo alternatívne podľa § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku podanú obžalobu odmietnuť a vec vrátiť prokurátorovi z dôvodu závažných procesných pochybení, najmä pre porušenie jeho práva na obhajobu, čo sa nestalo. Sťažovateľ v nadväznosti na to objasňuje, že k porušeniu jeho práva na obhajobu malo podľa neho dôjsť v prípravnom konaní, kde mu bolo doručené uznesenie o vznesení obvinenia 10. augusta 2021 na začiatku jeho výsluchu, počas ktorého do zápisnice uviedol, že sťažnosť proti uzneseniu nepodáva a vzdáva sa tejto možnosti. Následne potom, keď bolo sudcom pre prípravné konanie uznesením z 12. augusta 2021 rozhodnuté o vzatí sťažovateľa do väzby, mu bol opatrením okresného súdu ustanovený obhajca, ktorému bolo uznesenie o vznesení obvinenia sťažovateľovi doručené 16. septembra 2021. Ustanovený obhajca sťažovateľa napadol uvedené uznesenie sťažnosťou 17. septembra 2021. Dozor konajúci prokurátor sťažnosť obhajcu podanú proti uvedenému uzneseniu podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku ako podanú neoprávnenou osobou zamietol s odôvodnením, že sťažovateľ sa ako obvinený práva na podanie sťažnosti vzdal a obhajca nemôže samostatne proti vôli obvineného podávať opravné prostriedky. Sťažovateľ dôvodí, že opravný prostriedok nebol podaný proti jeho vôli, práve naopak, ako dovedy netrestaná osoba mal byť počas svojho výsluchu pod veľkým psychickým tlakom a stresom, nevedomujúc si dôsledky svojich odpovedí na poučenie zo strany orgánov činných v trestnom konaní, o čom svedčí aj jeho rozporuplné vyjadrenie na otázku týkajúcu sa podania sťažnosti.

4. Sťažovateľ v ďalšom bode vysvetľuje, že opakovane v konaní pred súdmi nižších stupňov namietal, že z jeho strany nedošlo k naplneniu všetkých obligatórnych znakov skutkovej podstaty stíhaného trestného činu, keďže zistené skutkové okolnosti neboli dostatočné na preukázanie záveru o naplnení subjektívnej stránky trestného činu v podobe úmyselného zavinenia. Podľa neho rozhodnutia konajúcich súdov vychádzali z neúplne zisteného skutkového stavu veci a v dôsledku toho aj z nesprávneho právneho posúdenia, pričom jeho návrhom na doplnenie dokazovania v rozsahu nevyhnutnom na zistenie skutkového stavu veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, nebolo vyhovené. Sťažovateľ v konkrétnosti uvádza, že nebolo vyhovené jeho návrhu na doplnenie dokazovania vykonaním kontrolného znaleckého posudku z odvetvia psychiatrie, ktorý podal, pretože považoval znalecký posudok, ktorý mali konajúce súdy k dispozícii v rámci vedeného konania, za nezákonný. Takto malo byť podľa mienky sťažovateľa porušené zásadným spôsobom jeho právo na obhajobu a právo na spravodlivé súdne konanie.

5. Sťažovateľ argumentuje, že porušenie označených práv súdmi nižších stupňov nebolo zo strany najvyššieho súdu zhojené, keďže sa tento ním formulovanými dovolacími dôvodmi riadne nezaoberal, keďže k posúdeniu jeho veci pristúpil formalisticky a neudržateľne v jeho neprospech, v konečnom dôsledku arbitrárnym spôsobom.

6. V závere ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta, že konajúce súdy nesprávne posúdili vyšetřovaný skutok ako zločin týrania blízkej osoby alebo zverenej osoby, pričom podľa neho malo

byť toto konanie posúdené ako trestný čin nebezpečného vyhrážania, za ktorý stanovuje Trestný zákon nižší trest odňatia slobody. Sťažovateľ takisto namieta, že jemu uložený trest vníma ako neprímerane prísny a je toho názoru, že konajúce súdy mali v jeho prípade využiť postup podľa § 39 Trestného zákona. Napokon uvádza, že súdy nižšieho stupňa svoje rozhodnutia neodôvodnili, preto žiada ústavný súd o preskúmanie ich zákonnosti.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd v prvom rade upozorňuje na to, že je sťažovateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, ktorý za porušovateľa formulovaných práv celkom jednoznačne v úvode ústavnej sťažnosti, ako aj v jej petite označil najvyšší súd a súčasne ako rozhodnutie, proti ktorému ústavná sťažnosť smeruje, označil namietané uznesenie najvyššieho súdu. Z uvedeného dôvodu, súc viazaný petitom ústavnej sťažnosti (pozri napr. I. ÚS 683/2022), obmedzil ústavný súd svoj prieskum na namietané uznesenie najvyššieho súdu.

8. Podstatou argumentácie ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho označených práv formalistickým prístupom najvyššieho súdu k preskúmaniu jeho dovolacích námietok subsumovaných pod uplatnené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c) a i), teda porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom a založenie rozhodnutia na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku.

9. V rámci posúdenia opodstatnenosti ústavnej sťažnosti sťažovateľa sa tak úlohou ústavného súdu stalo zodpovedanie otázky, či je právny záver najvyššieho súdu o nesplnení dovolacích dôvodov v kontexte sťažovateľom ponúkanej argumentácie (ktorú súčasne prezentuje aj v ústavnej sťažnosti) primerane odôvodnený a či interpretácia právnej úpravy aplikovanej najvyšším súdom v sťažovateľovom prípade neodporuje jej podstate a zmyslu. Pre uvedený účel sa ústavný súd podrobne oboznámil s obsahom odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu a v jeho rámci aj s obsahom dovolacích námietok, ktoré sťažovateľ v rámci tohto opravného prostriedku uplatnil.

10. Z úvodu odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že obsah dovolacích námietok sťažovateľa je v podstate totožný s argumentáciou, ktorú sťažovateľ predstrel v ústavnej sťažnosti. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí v rámci všeobecnej interpretácie v prvom rade upozornil, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na korekciu výslovne uvedených procesných a hmotnoprávnych väd, nie však na revíziu skutkových zistení, ustálených súdmi prvého a druhého stupňa, a ani na preskúmanie nimi vykonaného dokazovania. Najvyšší súd v nadväznosti na to konštatoval, že obsah sťažovateľovho dovolania sa v skutočnosti obmedzuje iba na skutkové okolnosti a otázku správnosti zisteného skutku.

11. Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, resp. k sťažovateľom uplatnenej konkrétnej argumentácii (nesprávny postup dozor konajúceho prokurátora, ktorým zamietol sťažnosť obhajcu sťažovateľa proti uzneseniu o vznesení obvinenia), najvyšší súd poznamenal, že sa s ňou náležite a vecne správne vysporiadal už odvolací súd. Podľa vyjadrenia najvyššieho súdu odvolací súd upozornil na to, že je právoplatnými a vykonateľnými rozhodnutiami prokurátora viazaný, keďže mu zákonná právomoc preskúmať správnosť a zákonnosť takýchto rozhodnutí neprislúcha a je v zmysle ustanovení § 363

a nasl. Trestného poriadku zverená generálnemu prokurátorovi, preto sa s obhajobou namietanou existenciou chyby prvostupňového rozhodnutia okresného súdu v zmysle § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku nestotožnil. Najvyšší súd poukázal nad rámec, že uvedená prieskumná právomoc generálneho prokurátora bola aj realizovaná, pričom v rámci nej generálny prokurátor sťažovateľovi vysvetlil, že u sťažovateľa dôvod zakladajúci povinnú obhajobu vznikol až dodatočne, teda po vznesení obvinenia, a to momentom rozhodnutia sudcu pre prípravné konanie o vzatí sťažovateľa do väzby, keď mu bol opatrením ustanovený obhajca. Takisto generálny prokurátor v nadväznosti na uvedené skonštatoval, že takto ustanovený obhajca sťažovateľa podal proti uzneseniu o vznesení obvinenia sťažnosť napriek tomu, že sa jej sťažovateľ kvalifikovaným spôsobom výslovne vzdal, pričom za takýchto okolností môže obhajca sťažnosť proti vôli obvineného podať iba vtedy, keď ide o mladistvého obvineného, alebo obvineného, ktorého spôsobilosť na právne úkony je obmedzená, čo nebol prípad sťažovateľa.

12. Pokiaľ ide o námietky sťažovateľa o nenaplnení obligatórných znakov skutkovej podstaty dotknutého trestného činu, o nesprávne zistenom skutkovom stave a o nesprávnosti záverov znaleckom posudku, najvyšší súd vo vzťahu k nim skonštatoval, že tieto predstavujú otázky skutkového charakteru, ktoré nespádajú pod prieskumnú právomoc dovolacieho súdu. Najvyšší súd na tomto mieste s poukazom na svoju judikatúru upozornil, že predmetom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku môže byť len nesprávne posúdenie skutku obsahujúceho v skutkovej vete ustáleného súdmi prvého a druhého stupňa, nikdy však nie samotné skutkové zistenia, ktoré sú obsahom tejto skutkovej vety, ktoré nie je možné v dovolacom konaní akokoľvek dopĺňať a meniť. Najvyšší súd v nadväznosti na to konštatoval, že nie je možné v dovolacom konaní skúmať pod zásterkou namietania nesprávne kvalifikovanej subjektívnej stránky trestného činu v konečnom dôsledku nesprávnosť súdmi nižších stupňov zisteného a ustáleného skutkového stavu. S námietkou sťažovateľa o nevykonaní ním navrhnutých dôkazov sa najvyšší súd vysporiadal poukazom na svoju judikatúru, podľa ktorej súd nie je povinný vykonať dôkazy navrhnuté stranami konania či vyhovieť návrhom na doplnenie dokazovania, keďže v zmysle § 2 ods. 10 a § 2 ods. 11 Trestného poriadku má v rámci rozsahu vlastnej úvahy možnosť zvoliť vhodné dôkazné prostriedky na spravodlivé rozhodnutie. Najvyšší súd doplnil, že v sťažovateľovej veci konajúci súd vyhovel tým dôkazným návrhom sťažovateľa, ktoré považoval za potrebné vykonať, pričom s ostatnými sa procesne správnym spôsobom vysporiadal.

13. Po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že sa nemôže stotožniť s tvrdeniami sťažovateľa o formalistickom prístupe najvyššieho súdu k posúdeniu sťažovateľom formulovaných dovolacích námietok, resp. s jeho tvrdeniami o arbitrárnosti záverov namietaného uznesenia najvyššieho súdu. Ústavný súd je toho názoru, že bolo sťažovateľovi primerane a jasne vysvetlené, že jeho námietky, v ktorých v podstate spochybňuje správnosť a úplnosť skutkových zistení okresného súdu a krajského súdu (námietky sťažovateľa o absencii úmyselného zavinenia ako obligatórneho znaku dotknutej skutkovej podstaty trestného činu a o nesprávnosti súdmi zohľadneného znaleckého posudku), a rozsah nimi vykonaného dokazovania (nevykonanie kontrolného znaleckého posudku) sú námietkami skutkového charakteru, ktoré sú v zmysle výslovného znenia ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku z dovolacieho prieskumu vylúčené. Sťažovateľovi bolo tiež v súlade s obsahom relevantných ustanovení Trestného poriadku regulujúcich podmienky pre uplatnenie riadneho opravného prostriedku (sťažnosti) vysvetlené, že postup príslušného dozoru konajúceho prokurátora,

ktorým zamietol špecifikovanú sťažnosť, bol regulárny, keďže sa sťažovateľ ako obvinený s plnou spôsobilosťou na právne úkony svojho práva na podanie sťažnosti výslovne a neodvolateľne vzdal, čím bol neskôršie ustanovený obhajca z možnosti podať sťažnosť vylúčený.

14. Podľa názoru ústavného súdu bolo sťažovateľovi náležite a logicky vysvetlené, že v jeho prípade nebol naplnený ani jeden z ním uplatnených dovolacích dôvodov. Dovolací súd ústavne akceptovateľným spôsobom reagoval na dovolacie námietky sťažovateľa a primeraným spôsobom zodpovedal všetky relevantné právne otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Výklad právnych noriem realizovaný najvyšším súdom nevykazuje znaky arbitrárnosti alebo jeho nezlučiteľnosti s právami zaručenými ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Skutočnosť, že sťažovateľ zastáva iný právny názor, ako prijal v tejto veci najvyšší súd, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti namietaného dovolacieho rozhodnutia najvyššieho súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom, v tomto prípade najvyšším súdom, by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. IV. ÚS 226/2012). Ústavný súd navyše poukazuje na právny názor ustálený v jeho doterajšej judikatúre, podľa ktorého právo na spravodlivý proces neznačí právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom (II. ÚS 173/07).

15. S prihliadnutím na uvedené čiastkové závery ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

16. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu